

7 Oct •

Up je šel po vodi — Mož brez žene, sin brez avta, dva zmikavta, lopov je ujet!

Zavod Delak in Lutkovno gledališče Maribor: [Samost](#), foto: Boštjan Lah

Avtorica kritike: Tjaša Pirnar

Zapis je bil izvirno objavljen na platformi ECPCP.

Odkar je Rdeči bar ob dober glas, se človek kaj hitro znajde v zagati, kam s svojo dušo in telesom pozno popoldne. Kajti pozno popoldne je vendarle najlepši čas za vljudnostni obisk. In tako nekako že bolj na večer korajžno vstopimo v *Samost*, udejanjeno v koprodukciji [Zavoda Delak](#) in [Lutkovnega gledališča Maribor](#). Skratka, sredi trdih sten, skritih pred pogledi, gledamo predstavo, gledališko uprizoritev po glasbenem albumu *Cocktail* izrednega **Marka Breclja**. Upi? Visoki. Možnosti? Številne. Obljube? Obetavne.

Gledališki list *Samosti* nam obljublja izluščenje poezije Marka Breclja iz enega njegovih najbolj znanih glasbenih albumov. Nemara je torej Breclj *pravo umetnost* skril nekje v svoji glasbi in režiser **Marko Čeh** ter dramaturginji **Katja Pahor** in **Andreja Kopač** bodo tisti, ki bodo izluščene verze postavili v ospredje. Kar je očitno mnogo lažje, kot se sliši – namesto da bi verze peli, jih zrecitiramo – izluščeno! Gledališki list nam prav tako obljublja enovito pripoved (o smrti) in podčrtavanje verzov. Izkaže se, da za to očitno zadostuje že zgolj recitacija besedil pesmi, zato ni zgodba prav nič bolj enovita kot v albumu, teme nič bolj raziskane. Predstava ohrani enak cocktail tem in zgodb, in če nam je želela prenesti zgodbo in poglobljen razmislek o smrti ter podčrtati verze, je to storila tako medlo, da so šle vse te neopazne namere po vodi skupaj z našimi upi.

Cocktail je poezija. Ni ga treba oropati glasbe, da bi to prepoznali. Je poezija, ki ni vzvišer pretenciozna, niti ne zategnjeno resna. Čeprav bi se nam ob *Cocktailu* utegnilo za kratek

Sprejmi vse

bežen utrip zazdeti, da Marko Breclj dejansko je bog, je 21. stoletje nemara čas, da prebolimo romantičnega genija in sprejmemo, da poezijo pišejo ljudje. Včasih preprosto za prave ljudi, za prave može. Brecljeva poetika se zlahka prelija skoz humor in ironijo v odkrito pristnost in iskrenost. Čeprav seže do tako klasičnih tem, kot sta ljubezen in minljivost, jih uspe podati neprisiljeno in nepretenciozno – včasih se zazdi, da bi nam upesnjene zgodbe lahko pripovedoval nekoliko opit neznanec v baru. Temu navkljub igralca *Samosti*, **Gregor Prah** in **Anže Zevnik**, besede izrekata presenečeno, kot bi jima jih prvikrat prišepetaval sam bog iz onostranstva. Saj smo vsi že kdaj slišali kakšno blazno resno branje poezije z ne preveč smiselnimi premori in poudarki, misleč, da to izvabi umetnost iz nje. Bi pa človek upal, da bi v teatru ne naletel na takšno interpretacijo, vsaj ne neironično. A vendar se lahko v *Samosti* le nemo nakremžimo ob nenaravnih predrih, brez melodije nesmiselnih ponavljanjih besed in pretežno resnim tonom predstave – ve se, da *prava umetnost je resna*.

Pa nadaljujmo v znamenju upov, kajti upov je bilo za *Samost* mnogo. Ustvarjalci so očitno sklenili privzeti pesmi z albuma kot dramsko besedilo predstave, kar sicer, kot sledi iz že povedanega, nikakor ni nujno usodno in še vedno dopušča raznolike uprizoritvene možnosti. Brecljev *Cocktail* humor precej samobitno zaznamuje in poskusil se je stisniti tudi v *Samost*, a mu je bilo v njen nemara nekoliko tesno. Pa dajmo eno šalo, vsaj upam, da je bil tak namen, če ne, ta gledališki poskus že pred svojim začetka vene brez radosti. Torej. Kako gre up po vodi? Listek, na katerem piše »UP« vržeš v vedro vode. Haha! Ne, nisem želela dobesečne uprizoritve *Duše in jaz*. Ne verjamem, da je bilo *duša in jaz žvižgava rakom* ali *duša in jaz šla sva po gobek* kaj mišljeno zelo dobesečno niti da z natikanjem belobarvne skoraj-lutke raka ali gobe na nit ob recitaciji besedila nastane kaj zanimivega. Nasprotno. Večpomenskost besedila je odtujena z dobesečnostjo uprizoritve, ki zato izpade neizvirno in dolgočasno, saj s podvajanjem informacij iz besedila še na vizualni ravni poezijo oropa njenega igrivega pomenjenja. Ob takšni uprizoritvi pač v besedah, ki so jih glasno dahnili sam navzoči Hiškar Rogač: »O, bog, izgubljam svoj čas!«

Podobno zvodeni tudi preostali nebroj možnosti, ki jih porajajo Brecljeva besedila. Vsak požirek *Cocktail*a riše nove obrise likov in zgodb, nekatere z več detajli, druge bolj vzbujajo domišljijo z namigovanji in grobimi potezami. Rodovitno polje za gledališki podvig, bi si mislili. *Samost* pa se ne meni za ves pomp in se zgolj ležerno raztegne od igralčevega recitiranja *Gozda* občinstvu do pripovedi o škandalu v Rdečem baru, nemara eni bolj izklesanih zgodb *Cocktail*a, ki jo precej nedinamično podata dve lutki, in to v rokah enega animatorja, čeprav oder premore tudi drugega, ki brezdelno sedi ob strani. Kakor animatorja so tudi lutke izrazito stagnirajoče – le deklamirajo verze občinstvu. Vrtljiva trinadstropna kvadrasta scenska struktura, ki pomeni večji del scenografije (**Kaja Kisilak**), prav tako nima hudih ambicij uporabiti svoj potencial in se obrne le toliko, da vidimo prave lutke, pravo sceno. Vse skupaj torej brez slasti, bi se reklo.

In za konec še strastna zgodba, divja vožnja, divja godba ... Začne se skoraj na začetku predstave. Na oder stopi človek – bolj pol človeka. Bela koža, prebledel obraz na rami animatorja in bela dolga roka. Prava lutka (poslikava in oblikovanje lutk **Nika Rupnik** in **Ana Žerjal**). Da zapelje vsako kačo. A kaj, ko tako sopihajoče hropeče meče verze iz sebe ... Zakaj? Verjetno je tako umetnost bolj prava. Ampak, o, bog, res je bil lep, da bi človek z njim v dušo vzel vse bele lutke in njihovo estetiko osnovnošolskega likovnega projekta. Slednje nikakor ni inherentno mišljeno v slabem smislu, o ne,

upi so bili tudi zanje, a tudi ti neizpolnjeni. Animacijsko ostajajo neizživete, tako imenovane lutke luščine, ki bi lahko vodile v sijajno konceptualno preprizmenje izvirnega materiala, pa delujejo naključno in (konceptualno) neizdelano.

Cocktail nas dodobra opije, in kot se spodobi, zadeva s sunki preobratov v intimo, najsi bo odeto v nežnost, zamero ali kaj vmes. Vedno te pogleda v oči. Ampak medtem ko ima *Cocktail* tri ženske – eno zame, eno zate, eno za njega, ostane v *Samosti* mož brez žene. Od kart, prek rajanja, se prsti naenkrat s prsti skrivajo v travi – travi las na njeni glavi. Besede nič hudega slutečega poslušalca peljejo po meandrih zgodb o škandalih, kartah, gozdovih do čustveno včasih občutno drugače obarvane dvojine in naprej in nazaj. *Samost* pa kot sin brez avta ne pelje nikamor. Zaletava se v lastno dobesednost in se na tovrstnih mestih namesto nenadne bližine ali pogleda v oči znajde v abstrakciji, ki se kreše s siceršnjo konkretnostjo prizorov, saj tej ne uspe ujeti nežnega oplazenja nedotaknjenega zgoščenega verza.

Obljube, upi in možnosti *Samosti* so torej precej zvodeneli. Pozoren gledalec lahko ponekod zasluti kak zanimiv nastavek, vendar so ti vse preboječi, da bi ubrali svojo strugo. Tako je *Samost* nazadnje le recitacija *Cocktaila* z rekviziti, inferiorna albumu. Namesto da bi rasla iz njega, se postavi v postavljeni okvir, znotraj katerega se zvije v svitek verzov, ki se jih ne upa dotakniti. Kaj naj rečemo? Škoda. Bil je lep. Lahko bi bil ... Tako pa ... Tako pa nam ostane zgolj škandal, *Cocktail*, oropan svoje barvite živosti, intimnosti, večpomenskosti, nemara celo duše.

Ministrstvo za zdravje opozarja: Pričujoče besedilo ima neznano vsebnost Cocktaila. Priporočamo, da si Cocktail privoščite v celoti – raje srečni kot trezni.

Kritika

Tjaša Pirnar

< Ves svet kot en sam velik krof Od daleč komedija, od blizu tragedija >

Spletno platformo *Lutka* razvija Društvo slovenskih lutkovnih umetnikov in prijateljev lutk – UNIMA Slovenija, s finančno podporo Ministrstva za kulturo RS

UNIMA Slovenija

Krekov trg 2, 1000 Ljubljana

Search

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO